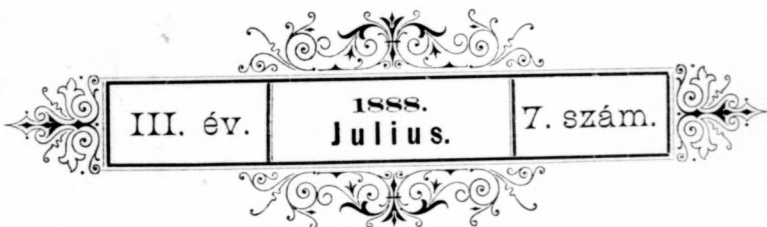

TANÍTÓBARÁT.

HAVI KÖZLŐ.

SZERKESZTI ÉS KIADJA :

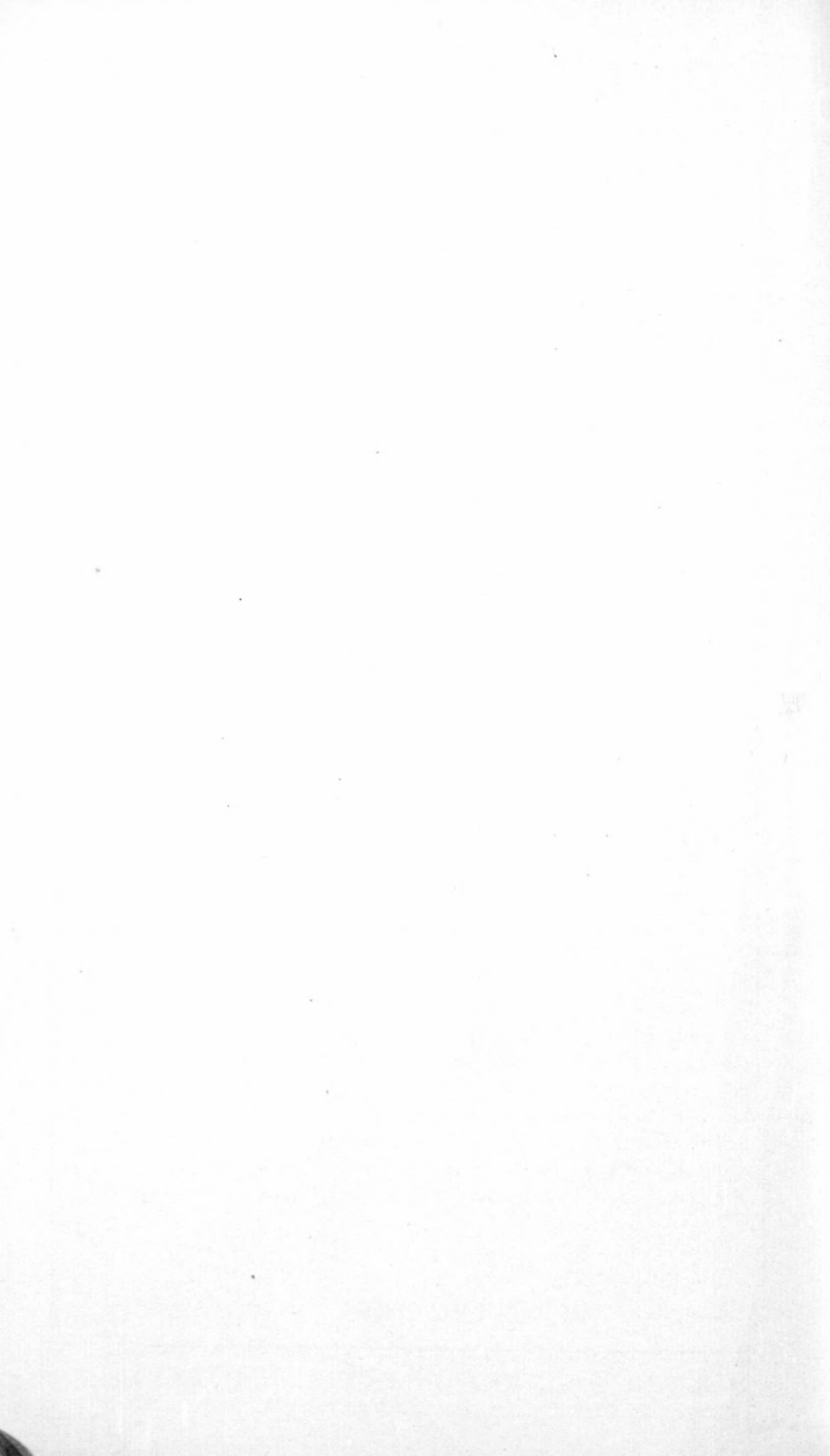
ZIEGLER GÉZA.

Tartalom :

1. Trefort legújabb tanfelügyelője. Irta: *Z. G.* — 2. Trefort női proletárjai. Irta: *Havasi K.* — 3. Barsvármegye néptanítóihoz (Vége.) — 4. Amihez szó férhet. Irta: *Blaskó János.* — 5. A tanító csak maradjon szerény jutalmazása mellett örökös tanító. Irta: *Wilfinger Károly.* — 6. A szorgalmas iskolalátogatás és a tanító. Irta: *Tóth János.* — 7. Levél a szerkesztőhöz. Irta: *Nyárasdy K. János.* — 8. Paedagogiai mozgalmak hazánkban. — 9. Mi ujság. — 10. Mulattató. — A borítékon: „Posta.”

GYŐR, 1888.

TANITÓBARÁT.

Havi közlö.

Megjelenik minden hónap közepén.

Előfizetési ára:

Fél évre 1 frt.
Egész évre 2 frt.
Egy oldal hirdetés . . . 5 frt.

Julius.

A lap szellemi és anyagi részét illető küldemények így eimezendők: „Tanítóbarát“ szerkesztőségének Győrött.
Kéziratokat nem adunk vissza.

Trefort legujabb tanfelügyelője.

Fel komédiások! Fel mezitlábos apostolai Thaliának! Tanfelügyelői állás van üresedésben és Trefort nem talál rá embert 24,000 néptanító között!

Bukott direktorok, részeges intrikusok, elhizott tenoristák, ránczos képü komikusok! — ti vagytok a jövő tanfelügyelői!

Nagy Vince, a Krisztinavárosból adakozások tengelyén Debreczenbe szállított direktor, ki ott truppjával csufosan megbukott, a legujabb tanfelügyelő-jelölt, vagy talán mire lapunk napvilágot lát, ki is van nevezve!

Nem tudjuk, hogy a nemzet s így mi is, azért fizetjük-e keserves adóforintjainkban a nagyméltóságú miniszteriumokat s így Trefortot is, a közoktatásügy excellenciás nomádját, hogy legyen neki fürdőre való kéjpénze, vagy azért, hogy közoktatásügyünkkel, a népiskolákkal és a néptanítókkal ne törődjék, nyakunkra elzüllött komédiásdirektorokat ültessen pedagógiai basáknak, kenyérünket keserítő felügyelőknek!?

Irgalmas Isten! meddig sülyedünk még, ez a pedagógiai önkényuralom, ez a felforgatott tanügykormányzási rendszer hova zilálja népnevelésünk ügyét!

A néptanítók ezrei fekete kenyéren tengődve, adósságokba keveredve huzzák a nehéz igát, s a keservesen megszerzett szakértelem mellett nem tudnak megélni, míg holmi

bukott direktorok, földetlen mágnások, ügy nélkül maradt ügyvédek zsiros kenyéren élnek a nyakunkon, mert azt Trefort így látja jónak, így akarja.

Vajjon soká tart-e még, hogy a nemzet hunyt szemekkel nézi ezt a káros tanügyi politikát, soká tart-e még, hogy a néptanítóknak nincs gondviselőjük, a népnevelésnek nincs előmozdítója, s kiadás mégis szörnyű nagy, a Manlicher-puskák és egyéb embergyilkoló szerszámokra vannak milliók, de nemzetnevelésre forintok sincsenek!

Z. G.

Trefort női proletárjai.

Jól emlékszem még egy tanügyi cikkre, mit egy jeles tanfelügyelő irt: a „női proletárok“-ra.

A cikk írója a kormány szemébe őszintén megmondta, hogy vannak női proletárjaink, s ezek az — állás nélküli tanítónők. Természetesen a felsőbb körökben nem keltett ezen cikk jó hangulatot! Sőt mi több a „Néptanítók-Lapja“-ban buzo g á n y n y a l ütteték is a cikk íróját.

Pedig ő csak az igazságot mondta.

Hanem régi közmondás: „Szólj igazat, betörik a fejed“ ez esetben eklatansan bebizonyították.

Tagadta a hivatalos czáfolat a „női proletárok“ cikk írójának állításait s most?! egy néhány év múlva, azaz f. évi június hó 22-én 24936. szám a. hivatalos körrendelet menesztetett ugyan csak a kultuszminiszteriumtól valamennyi tanfelügyelőhöz, hogy „tekintettel azon körülményre, hogy a tanítónőképző intézetek jóval több tanítónőt szolgáltatnak, mint a mennyire szükség van, tekintettel továbbá arra, hogy daczára az e téren beállott tultermelésnek*) s a felvételre jelentkezők még is nagy számmal tódulnak az intézetekbe — az állami tanítónőképezdek I. osztályába az 1888/9. tanévtől kezdve ingyenes ellátásra senkit felvenni nem szabad.“

„A felvett növendék a fővárosban 300, vidéken 210 forintot fizet a nyerendő ellátásért.“

*) Így mondja a miniszter! — Szerk.

Meghagyja még a rendelet, hogy e díj a növendékek által havonként előre fizetendő, mert ellenkező esetben az illető a köz-tartásban való részvételtől eltiltatik.

Kérdem most már, lesz-e e rendelettel a bajon segítve? Nem! segítve nem lesz, mert ezután is csak tódulnak a tanítónőképez-dékbe, gondolván magukban, hogy az első év után, majd a felsőbb évfolyamokban nyerhetnek segílyt — s azért az első évi díjat meg fogják reszkirozni. Valamivel, tán 1—2-vel kevesebb lesz a tanu-lók száma, de mi ez a tömeghez képest?!

Kérdem, igazságos-e ezen rendelet? — Nem, mert e rende-let által éppen az az elem lesz kiszorítva, kiknek a legtöbb előny van a törvényben biztosítva — a néptanítók, egy szóval a tanfér-fiak leányai.

Egy tanférfiu, ki 200—800 frt fizetésben részesül, hogy fogja megfizetni a havonként esedékes részletét a 210; vagy 300 frtnak?

Sehogy sem.

Ergó, kimaradnak a felvételeknél, vagy pedig szülője adóssá-gokba veri magát.

Nem így kellene a bajon segíteni, hanem be kellene, sőt már régen be kellett volna szüntetni néhány képezdét s a többiben aztán a szegényebb elem is szubsistálhatott volna. De így legyen bármily tehetséges a szegény, ajtón kívül szorul.

Aki pedig mint fentebb mondtam, r e s z k i r o z, előre nem látott okoknál fogva meg lehet sárba dobja a pénzét, mert az ilyen intézetekben is fő — a p r o t e k e z i ó. Kinek ez nincs, legyen bár tanító gyermeke — csak nagyon csekély államsegélyre számíthat.

Beszüntetni néhány nőképezdét, a többiben pedig megadni a szegény — de szorgalmas s tehetséges tanulóknak az államsegélyt, ez volna az igazi.

Ha 10 évig egyetlen egy tanítónő sem kerülne ki az inté-zetből, akkor is fölös számmal volnának az állást váró tanítónők.

Az állam nyomorult pénzügyi helyzeténél fogva állami iskolák nem igen emeltetnek, s így mivel a felekezetek közül a r. katho-likusok apáczákat alkalmaznak tanítónőkül — állást a már képesi-tettek sem kaphatnak, de folytonosan várnak — megteremtődik a női proletárok osztálya.

Havasi K.

Barsvármegye néptanítóihoz !

(Vége.)

A vallásfelekezeti különbség napjainkban már nem képez korlátokat a nemes céloknál és azon intézményeknél, melyek korunk műveltségi színvonalán állanak. Tekintsük meg p. o. az országgyűlés főrendi-, majd képviselőházát, s tapasztalni fogjuk, hogy a különböző felekezetekhez tartozó főrendek, illetőleg képviselők, együtt tanácskoznak. Menjünk innen a különböző tudományokat, művészeteket, ipart és kereskedelmet pártoló társulatok gyűléseire, s mindenütt meggyőződhetünk arról, hogy a valláskülönbség sehol sem korlátozza az egyesülést, sehol sem akadályozza az együttműködést. Nincs r. katolikus természettudományi társaság, nincs református közművelődési egyesület. A nemes czélú közös munkában minden hozzáértő egyénnek joga van résztvenni.

Tehát csak mi, tanítók, legyünk kiesinyes ok vagy elfogult gondolkodás miatt különválva; csak a neveléstudomány részesüljön mostoha ápolásban; csak a tanító-egyesület maradjon hátra a modern intézmények között?! Nem, az ilyen állapotok nem méltók a nevelésügyhöz, nem méltók a tanítókhoz. Egy a feladatunk, közös a munkánk, tehát egyesülve kell haladnunk, mert különben a nevelésügyhöz kötött sokirányú várakozás, ugyszintén a tanítók sorsának javulásához fűzött remény igen távol fog maradni a megvalósulástól. Az országos képviselői tanítói gyűlések sem fogják meghozni a kellő sikert mindaddig, míg a tanító-egyesületek nem szervezkednek a célnak megfelelőleg. Azért nagyon üdvösvolna, ha a tanító-egyesületek — és pedig első sorban a felekezeti — megtennék a szükséges lépéseket a czélszerű szervezkedés érdekében, és megszüntetnék azt a rideg, felekezeti elkülönítést, mely a czélszerű munkálkodásnak és fejlődésnek nagy hátrányára van. A „Barsvármegyei általános tanító-egyesület“ még csak most fogja ugyan megtenni a legelső lépéseket a végleges szervezkedésre nézve, mindazáltal reméljük, hogy rövid idő alatt fel fog virágozni, mert Barsvármegyében ez egyedül azon organuma a tanítói karnak, mely lehetővé teszi, hogy felekezeti különbség nélkül minden tanító tagja lehessen, és abban mindenki elmondhassa ügyét-baját. Ez ellen kifogást tenni senkinek sem áll jogában.

Egyesüljünk tehát t. kartársak! Legkisebb ok sincs arra, hogy az egy cél felé törekvő tanítók különváljanak. A magas közoktatásügyi kormány és a felekezetek fenkölt gondolkozásu vezérei belátva az egyesülés szükségét, megértve a tanítói kar óhaját, nem

fogják ellenezni törekvéseinket. Csak ki kell nyilatkoztatnunk bátran meggyőződésünket, óhajunkat. Én nem hiszem, hogy a tanügy igazi barátai akadályokat gördítenének törekvéseink elé, mert azok jól tudják, hogy a közjó utai nem felekezetiesek, csupán egy felekezet erkölcsössége még nem teremt közerkölcsiséget, egy felekezet jóléte közjólet nélkül lehetetlenség.

Egyesüljünk magyar néptanítók! A nemes feladatot csak akkor fogja a tanítói kar kellő sikerrel teljesíthetni, csak úgy lesz képes nagy költőnk szavai szerint „Magyarországot még egyszer meghódítani“, ha közösen, egyöntetű terv szerint munkálkodik a népnevelés nagy művén.

Amihez szó férhet. . .

A tanítói fizetések rendezése ügyében, Danassy Antal egri tanító, az: „Eger-egyházmegyei róm. kath. tanítóegyesület“ képviselői közgyűlésén, 1887. augusztus 10-én indítványozta, a szolgálati évekhöz mért korpótlékok behozatalát, megokolván a többek közt ezzel: „tekintve, hogy azon tanítók, kik valamely község tanügyi szolgálatában hosszú éveken keresztül állanak, mégis csak nagyobb fizetést érdemelnek, mint azok, kik a tanítóképzőintézetet alig hogy elhagyják, azonnal állomáshoz jutnak (?) és a régebbi szolgálatu tanítókkal egyenlő fizetésben részesíttetnek.“

Igaz, hogy szépen hangzó frázis ez azoknak, kik „zsiros állomáson“ vannak, mint indítványozó Egerben, hol a tanítók az egész egyházmegye területén, legjobban vannak fizetve; de ez csak Egerben van így, meg talán Gyöngyösön?

Vessünk csak egy futópillantást az egyházmegye 591 népiskolájában működő tanítók anyagi helyzetére, okvetlenül más meggyőződésre jutunk, mint a korpótlékok behozatala. Legalább a méltányosság mást diktál.

Amennyire tájékozottságom engedi, nyíltan állithatom, minden nagytól nélkül, hogy az egri-egyházmegyében a tanítók $\frac{2}{3}$ -ának, ha megvan a törvényben megállapított minimális fizetése; $\frac{1}{3}$ -a talán több fizetést kap 300 frtnál, de a 300 frton felüli összeg valószínűleg kántori fizetésnek van deklarálva, így tehát indítványozónak inkább a „Tanítóbarát“ intenciójához kellett volna magát alkalmazni és annak értelmében indítványozni, mert így kartársai érdekében nemhogy semmit nem tett, de sőt a jó ügynek útjába akadályt gördített; nagyobb részünk, akik csak díjlevelen kapunk 300 frtot, a valóságban pedig soha, fizetésünk terményben van megállapítva.

Kapunk párbért, (értsd: szemetet) rossz földet; a párbér nagyobb részét meg sem kaphatjuk a nép szegénysége vagy fizetni nem akarása miatt: mit használna nekünk a korpótlék?

Valószínűleg rosszul van értesülve a tanítók anyagi helyzetéről és így inkább a helyiérdek tekintetbevételével tette indítványát? Hiszen nagyobb részünk, ha a tanítói fizetésből egy évi összkiadásra elkölthetne 734 frt. 60 krt, mint indítványozó a legszükségesebbek beszerzésére számol föl, akkor azt mondhatnók, hogy mi vagyunk a legjobban díjazott hivatalnokok!!!

De nem így áll ám a dolog. Igaz, hogy városban több a kiadás mint falun, de higgye meg akárki, hogy falun sem lehet ám pusztán „levegővel” élni...

Én azt hiszem s reményelem, velem minden együttgondolkodó, hogy ha már indítványoz valaki valamit, úgy a körülmények teljes tudatával kell bírnia, mert ott általában levén szó az egyházmegyei tanítók anyagi helyzetéről, az egésznek az érdekében kell működni, de az említett indítványból az nem tűnik ki...

Azután meg az sem áll általánosságban, hogy „akik a tanítóképző-intézetet alighogy elhagyják, azonnal állomáshoz jutnak és a régiebb szolgálattal tanítókkal egyenlő fizetésben részesítettnek,” mert az egeri-egyházmegye területén a hány tanító működik, majdnem annyi fizetés-külömbőség van: tehát hol van itt az „egyenlő fizetés;” pl. az én fizetésem fel van s rófolva 300 frtra, (de mondom csak díjlevélen) a szomszédomé már fölmegy 400-ra, van azután 450 frtos állás is: tehát a korpótlék ilyen fizetés-külömbőség mellett kielégíthetné-e jogos kívánságunkat? a tanítót helyhez kötné-e mint indítványozó érvelte? A tanítók vándorlása a jobb helyre, mint az igazhívóé Mekkába, akkor is megvolna, ha a korpótlék behozatala megtörténnék.

Az az indítvány csak olyan, mint a közmondás tartja: „Adtál uram esőt, de nincs benne köszönet.”

Tekintetes Szerkesztő ur szives engedelméből, az indítvány fölötti vitáról fogok röviden megemlékezni jövőre.*)

Apagy.

Blaskó János k. tanító.

A tanító csak maradjon szerény jutalmazása mellett örökös tanító.

A néptanítók lapja 40-ik számában olvastam egy érdekes cikket „Néhány szó a tanfelügyelői hivatalról s annak hatásköréről” írta Tóth József pestmegyei kir. tanfelügyelő.

A fent nevezett tanfelügyelő eszméje nem rossz de jó sem; inkább kárhoztatandó mintsem pártolást érdemlő. Miért? Mert szak-képzettség, hivatásszerű buzgóság s kedvező anyagi helyzet, ez helyes, sőt az utóbbi jogos követelésünk.

Sajnos, hogy csak megemlékezni akar rólunk s csak elismerését akarja a fáradozó magyar néptanítósnak adni, de hogy azokon segítsen, jobban mondva segítsenek, arról a cikkíró egészen elhallgat.

*) Szívesen vesszük! — Szerk.

Ha eszméjét alaposan átkutatjuk s abból következtetést vonunk, kitűnik, hogy a tanító csak maradjon szerény jutalmazása mellett örökös tanító. A cikkíró ugyanis három pontot sorolt fel; de nem a tanítók, hanem tanfelügyelők érdekében: Hogy hogyan lehetne a tanfelügyelőségi működési kört úgy szervezni, hogy magából a szervezés rendjéből önként következzenek annak erkölcsi, szellemi fölénye, anyagi jóléte.

Lássuk tehát a három felsorolt pontot:

a) A tanfelügyelői képesítés megállapítása.

b) A tanfelügyelői hivatalnak tényleges hatósággá emelése.

c) A községi iskoláknál a tanfelügyelői kandidáló jog. Az első pont egészen kihagyandó, mert a jelenlegi tanítók, mind szakképesített egyének s ebből kifolyólag következik, hogy a tanítót ellenőrizni csak tanító képes s senki más; ennek következtében ne legyen, de ne is lehessen más tanfelügyelő, mint egy érdemes, tapasztalt okleveles néptanító. Ugy hiszem, hogy egy érdemes tapasztalt, buzgó, hivatás szerető tanító csak jobban fogja vezetni s elintézni a tanügyet, mint egy-egy más állásból áthelyezett egyén, kinek a tanügyről fogalma sincsen s a paedagogiai világ sötét éjjelében barangol. *)

A jelengi rendszer szerint mindenki lehet tanfelügyelő, csak tanító nem; rendesen úgy szokott lenni, hogy a tanfelügyelői tollnokot, jobban mondva irnokot nevezi ki a kormány tanfelügyelőnek, a jeles tanítók mellőzésével, s ezek őrzik ellen a tanítót, egy szakembert.

A második pontot én is szükségesnek tartom annyiban, mert némely tanfelügyelő ugyan kerüli az iskolákat, ha kerülheti — hihetőleg rettegnek attól, hogy egyik vagy másik tanító át fogja adni az előadási tisztséget; az utóbbit különösen a tiszt. kartárs urak figyelmébe ajánlom, hiszen a tanítók tanítójának nevezik magukat.

A harmadik ellen semmi kifogásom sincs, de azt a megjegyzést kell tennem, hogy ily formán a gyengébb tanítók elmehetnek bakteroskodni; nagyon jól esnék ily kandidáló jog a tanfelügyelő urakra nézve is.

Óbér.

Hilfinger Károly,
néptanító.

A szorgalmas iskolalátogatás és a tanító.

Minden józan gondolkozású ember belátja azt, hogy a legjobb készültségű s hivatalát szíven hordozó tanító odaadó működésének is főképp a szorgalmas iskolalátogatás mellett lehet csak sikere. A

*) Hiszen ha még barangolna! de nagyobb része meglegszik azzal, hogy otthon esücsül és csak akkor vág fontos pedagógiai ábrázatot, mikor a fizetését felveszi, vagy felutazik a miniszteriumba kurizálni Cönczy urnak. — Szerk.

mily szerencsés tehát azon tanító, kinek tanoncjai szorgalmasan járnak iskolába, éppen oly szerencsétlennek mondhatjuk azon tanítót, kinek tanoncjai kisebb-nagyobb mértékben rendetlenül látogatják az iskolát; mert míg amaz rendes munkája mellett sikert arathat, emez ellenben a legmegfeszítőbb fáradozása mellett sem érhet célra. Már pedig egy buzgó tanító igyekezete mindenkor oda irányul, miszerint fáradozásainak minél nagyobb eredménye lehessen; s miután a tanítás sikere leginkább a tanító buzgó törekvése és a tanoncok rendes iskolalátogatásától függ, a tanítónak nagyon is érdekében fekszik a rendes iskolalátogatást tőle telhetőleg előmozdítani.

A tanító egyénisége úgy lehet legjobban hatással a rendes iskolalátogatásra, ha a nép a tanító iránt bizalommal és szeretettel viseltetik. S ezt leginkább úgy érheti el a tanító, ha a nép azt tapasztalja róla, hogy Isten, tanítói hivatala, a tanulók és a nép iránt valódi szeretettel viseltetik, a gondjaira bizott gyermekeket pedig vallásos és erkölcsös szellemben neveli és tanítja.

Nagy hatással van a szorgalmas iskolalátogatásra nézve a tanítónak a tanításra való képessége, buzgó szorgalma és a gyermekekkel való szelid bánásmódja; mert egyrészt a szülő meglevén győződve a tanítónak e tulajdonairól, teljes bizalommal küldi gyermekét iskolába; másrészt a gyermekek tapasztalván azt, hogy a tanító mint jó atya, szereti őket és szeretettel bánik velök, örömmel mennek iskolába.

A tanulók ne terheltessenek értelmük körén kívül eső tárgyakkal, hanem fokozatos tanmenetet tartva, mindig a gyermekek fölfogásához mértén alkalmaztassék a tanítás. Ugyszintén káros az is, ha a gyermekeknek sokat adunk megtanulásra. E tekintetben ezen elv tartandó szem előtt: „inkább keveset taníts, de alaposan és jól, mint sokat félig-meddig.“ Ha a gyermekek értelmük körén kívül eső tárgyakkal vagy sok leczkével terheltetnek, elkedvetlenednek, a tanuláshoz való hajlamaikat elvesztik s végre az iskolától elidegenednek.

A tanító szívesen érintkezzék a szülőkkel gyermekeik érdekében, mely alkalommal az iskoláztatás hasznát esetelvén a nevelés és tanítás szükségességét beláttatni igyekszik velök. Falun még az iskolaszéket és községi előljáróságot is igyekeznek a tanító arra megnyerni, hogy az iskolalátogatás előmozdításában közreműködjenek.

Nagyon csalódik az, ki azt hiszi, hogy a tanító a fent elsorol-

tak nyomán vagy még több rendelkezésére álló eszközzel iparkodik hatni a rendes iskolalátogatásra, hogy ott iskolamulasztás elő sem fordulhat. A törvény szerint az iskolaköteles csak betegsége vagy a legközelebbi rokonságban előforduló házasság és halálozás esetén menthető fel. Már pedig ezt szóról szóra megtartani teljes lehetetlen. Hogy ez utóbbi állításomat bebizonyítsam, elmondom, milyen okokat tapasztaltam az iskolamulasztásban, melyeket a törvény nem fogad el. E végből pillantsunk csak be egypár napszámos és szegény földmives családi életébe.

Egy család áll egy házaspár, egy iskolaköteles fiu és két kisebb gyermekből. Az atya különösen, de az anya is súlyos betegségben fekszik és hozzá igen szegény napszámos, tehát ápolót sem fogadhatnak, mert azt sem tudják, elég lesz-e kenyerek, míg fölgyógyulva ismét kereshetnek. Ennélfogva az iskolaköteles gyermekükkel kénytelenek ápoltatni magukat és a kisebb gyermekeket dajkáltatni.

Egy másik családban az anya fekszik betegen, az atya kénytelen beteg nejét otthon hagyni, mert napszámba kell menni, 40—50 kr napidij mellett. Van két iskolaköteles gyermek és egy kisebb. Ez is otthon fogja egyszer egyik, máskor másik iskolaköteles gyermekét, hogy az anyát ápolja s a kis csecsemőt dajkálja.

Egy harmadik szegény családnak 4 gyermeke van; 3 iskolaköteles és egy csecsemő. A család 6 tagból állván, az atya keresménye nem lehet elegendő a 6 tagból álló családnak, kénytelen az anya is az atyával együtt napszámba vagy külső munkára járni. Ezek is két nagyobb iskolakötelest fölvaltva küldenek iskolába.

Egy negyedik családnak 5 gyermeke van, ezek közt 4 iskolaköteles. Ezek egyike árva fiu, a családfő meghalt testvérének fia. Ez szintén fölvaltva küldötte többször gyermekeit.

Vannak szegény zsellér özvegy nők, kiknek két-három gyermekök van s napszámmal tartják fenn magukat és atyátlan árva gyermekeiket. Ezek is igen sokszor otthon tartják iskolaköteles gyermeküket kisebb gyermekeik gondozására.

A nép vagyonosabb része minden befolyás nélkül is szereti gyermekét iskolába járatni; de hol ezelőtt csak a téli tanítás divott, nehezen barátkoznak meg a nyári iskoláztatással. Hanem a hatáságnak éber örökődése mellette nehézség is idővel leküzdhető lesz.

Ugyanis a szorgalmas iskolalátogatást és ezzel kapcsolatban a népiskolai tananyag elvégzését nagyban hátráltatja az is, hogy:

még sok községben nincs iskola, — a hol a törvény értelmében kellene iskolának lenni — és így más községbe, majd egy óra járásnyira kell a gyermekeknek járniok. Természetesen, zord, hideg téli időben, mikor legszorgalmasabban kellene, hogy járjanak, — hónapokon át nem képesek bemenni a tankötelesek a távolabb eső község iskolájába és ennél fogva a népokt. törvény követelményeinek nem felelhetünk meg.

Igy, a rendetlen iskolalátogatás mellett történik meg az, hogy 8—9 éves korukban végezhetik a tanoncok az I. oszt. tananyagát, amikor már a III. oszt. számára előírt tananyagot kellett volna elvégezniök. Ezen baj orvoslása, csekélységem szerint az: hogy az ily egymástól távol eső községekben, vagy pusztákon, iskola felállítását szorgalmazza az illetékes hatóság; mert csak ez által leendő elhárítva a szorgalmas iskolalátogatásnak egyik fő akadályja.

Garé.

Tóth János, tanító.

Levél a szerkesztőhöz.

Mikor a „Népnevelők Lapja“ (az „elit“-lap) káromkodik !!

Én is „Goethe“-vel tartok, ki midőn az elenyészthetlen sötétség szemeit beárnyékolni törekedett, így kiáltott föl: „Mehr Licht!“ („Több világosságot!“)

Én is szeretem a világosságot, melynek fényénél az igazságnak látszani akaró hamis fény árnyai akaratlanul előhatolnak rejtett zugaikból, mint az oduból fénynyel elriasztott bagoly.

Ily igazságnak látszani akaró hamis fénynyel akar a „Népnevelők Lapja“-nak szerkesztője Lakits Vendel ur is nevezett lap f. é. márczius 31. kelt 13. számának 211. oldalán világítani, midőn ezen kijelentésemre: — „Budapesten várhatnak, ahol 800 frttól fölfelé 1200—1300 frtig e m e l k e d h e t i k rendes fizetésök, még a mellett mellékjövedelmet bárki is szerezhet; míg ezt vidéken, pl. néhol a megye legnépesebb városában sem lehet föltalálni, ha lámpával keressük is, s én úgy tudom, hogy Budapesten az egyes osztálytanítók sokszor többet kapnak ujévi és egyéb névnapis mit tudom én még milyen ajándékok címén, mintha egy vidéki városban levő tanító az egész tanévre és hetenkint 6 órájával dolgozik a lehető legnagyobb odaadással és szorgalommal,“ — a következő megjegyzést kegyes tenni: („Ezekre az a válaszuk, hogy a fenti állításokból egy betű sem igaz. Szerk.“) Tagadásnak elég merész és nagyhangu, s ha az ember nem lát tovább az orránál, akkor azt mondja rá, ejnye de megfelelt neki.

S miyel tagadásában nem részletez, tehát az egészet valótlan-ságnak szeretné föltüntetni.

Annál különösebb pedig e rosszakaratu kétségbevonás, pl. a budapesti tanítók 800, 1200—1300 frtig emelkedő fizetésére vonatkozólag, mivel Lakits urról nem teszek föl oly tájékoztatlanságot, hogy a : „40316/876. számhoz. Szabályzat a főváros elemi népiskoláinak szervezése és a tanítói fizetések rendezése tárgyában. Budapest, 1877. A főváros tulajdona.“ czimű művet és ennek : „II. Az elemi népiskolai tanítói állások és a fizetések osztályozása“ alatt foglalt 7—14. oldalain levő határozatokat ne ismerné, mivel ugyanezen szabályzatot nyomta a lefolyt tanév kezdetén egy budapesti igazgató, egy ugyanítt alkalmazott óradijznak a kezébe, melyből tán azt merhetem következtetni, hogy említett szabályzat még jelenleg is teljes érvényben van, miután ehhez semminemű függelék sincs toldva.

Ne gondolja senki azért, mert szerkesztő, még ha Lakits Vendelnek hívják is ezt, tán állítása szent, és a nem szerkesztőnek mulhatlanul hinnie kell ezt.

Midőn én azt mondom ; „Budapesten 800 frttól 1200—1300 frtig emelkedik a tanítók rendes fizetése“, beleértettem a lakpénzt is, meg az igazgató-tanító fizetését, tehát ebből ugy mondhatom, minden „betű igaz“, sőt fölfelé nagyon kevés!

Megengedvén Lakits L. V. ur, hogy szavaim értelmét én magyarázzam! ? Igen ? —

A „Népn. Lapja“ f. évi május 26. kelt 21. számának 343. oldalán foglalt második kikezdést gondolom látta L. V. ur, mely „Pályázati hirdetmény“-t foglal magában. Itt ideiglenes tanító 600 frttal kezdődik ugyan, de én csak rendes tanítókat értettem beszédem keretében. De ez az ideiglenes tanító is 800 frtot fog kapni 3 év után, sőt előbb is, mint a fönti szabályzat 16. és 17. §-ai bizonyítják.

„17. §. A próbaidő leteltével az ideigl. osztálytanító, ha képessége és működése kielégítőnek bizonyult, rendes osztálytanítóul megerősítették és a 2-ik fokozatba (650 frt fizetés, 150 frt lakbér-átalány) előléptették.“ Tehát az annyi mint 800 frt! (L. 8. old.)

„19. §. Az első fizetési fokozatba azon rendes osztálytanítók soroztatnak, kik osztályukban testgyakorlatot, női kézimunkát, vagy rajzot, vagy az esti ismétlő iskolában tanítván, hetenként husznál magasabb óraszámval vannak elfoglalva.“

„20. §. E beosztás oly módon viendő keresztül, hogy a 20 órát meghaladó tanításra az osztálytanítók a szolgálati idő sorrendje szerint alkalmaztassanak, megjegyezvén, hogy a ki egyszer az első fokú fizetésben részesítettett, ezt állandóan megtartja s az tőle nem taláni más intézkedés folytán el nem vonható.“

Tehát, ha valaki Budapesten az első fokozatban marad is mindig (nem lesz belőle „vezető, vagy igazgató tanító“, a mint természetes, mindenki nem is lehet), ekkor is „fölemelkedhetik“ fizetése az említett 1300 frtig, az öt izben kapható „5—5 éves 60 frtnyi korpótlék“-kal. (L. 23. és 24. §-okat.)

Megemlítem még ezuttal, hogy a budapesti tanítók nyugdíj-

mennyisége is, (ha jól következtetek a 25. §-ból és Lakits V. ur is megengedi?) 650, illetve 800 frittól fölfelé 1100 frtig terjedhet sőt az igazgatótanítóé jó esetben 1300 frtig. Minő arány csak a 650 frt is a 300 frthoz?

Az igazgatótanítók összes fizetése a szóban forgó szabályzat 14. §-a értelmében „1000 frt, természetbeni lakás, vagy lakbérátalányuk évi 300 frt. Ezenkívül az igazgatótanítókat a beiratási díjak fele illeti meg.“

E „beiratási díj fele,“ ugy látszik jelenleg már határozott pénzüsszeggé van átváltoztatva, amennyiben a fentemlített „Népn. Lapja“-nak f. é. máj. 23-ki 21. számában 1200 frt törzsfizetés, lakás vagy 300 frt, és évi 100 frt igazgatói átalány, 60 frt öt-öt éves korpótlek“ van föltüntetve, így ugy vélem, az igazgatótanító fizetése 1900 frtig emelkedhetik a korpótlekokkal.

Még az ideiglenes osztálytanítók 600 frtnyi fizetéséhez is van némi pótlék a 21. §. értelmében, amennyiben: „ha heti tanítási idejük a 20 órát meghaladja ezen többlet minden heti egy órája után a tanév 10 havára 40, azaz negyven forint, óradijátalányban részesíttetnek, mely átalány, ha a tanidő 20 órára leszállott, ismét megszűnik.“

Ennyi tán elég az igen tisztelt olvasók tájékoztatására a budapesti tanítók miként díjazását illetőleg, melylyel ugy hiszem állításomat eléggé megvilágosítottam, — valamint Lakits V. ur rosszakaratu és merész tagadása ezen fény mellett, kellőleg látható.

Egy betűig tagadja ugyanis L. V. ur jelen czáfolatom harmadik kikezdésében foglalt idézetem tartalmát, tehát ezt is, hogy: „Budapesten az említett fizetés mellett mellékjövedelmet bárki is szerezhet; míg ezt vidéken, pl. néhol a megye legnépesebb városában sem lehet föltalálni, ha lámpával keressük is.“

Hogy Budapesten mellékjövedelmet ne lehetne szerezni, akinek erre hajlandósága és szüksége van, azt ugyan bajos dolog elhinni, mit ugy én, mint mások többen, erős kétkedéssel fogadunk; és azt hiszem maga a tagadó L. V. ur is, ha mi ezt elhinnők, erősen a markába nevetne, mondván: na, ezeket ugyan falhoz állítottam! — Azonban legyen nyugodt, mi is gondolkozunk!

Igen nagy merészség kell ahhoz is, midőn kétségbe vonja ezt, hogy: „vidéken, néhol a megye legnépesebb városában lámpával sem lehet mellékjövedelmet találni.“ Ennek czáfolatára, ha kell, élő példákat is mutathatok fel.

Hogy „Budapesten egyes osztálytanítók sokszor többlet kapnak újévi és egyéb ajándékok czimén, mint mennyit egy vidéki tanító egész tanéven át hetenkint 6 órájával dolgozva keres“, — ezt budapesti tanítóktól tudjuk, kik ez ajándékokkal olyanok előtt dicsekedtek, kik ezt bebizonyítani is hajlandók.

Két, három nőruhának való, valamint egyéb dolog volt az ajándék, melyek dicsekedve mutattattak, a mi ugyan nem baj; de nem oly nagy hangon kell tagadni, melynek az igazság mellett

azután mégis vereséggel kell visszavonulnia, a mi egy szerkesztőnek épenséggel nem disz!

Több örvendetes ajándékozási esetből azonban nem következ-
tetjük, hogy mind kap, de azt sem, hogy csak néhány.

Mivel L. V. urnál, az egész bírálaton keresztül fenhéjázás,
nemkülönbén sötét rosszakarat vonul, és a dolgokat vagy nem akarja
ugy érteni mint kell, vagy talán, talán éppen nem értené? — ezen
kifejezésekre: — „más, ha valaki Kutya bogason, vagy másutt van
alkalmazva,“ — sejtelmesen megjegyzi: „Persze hogy más! Szerk.“

Hát bizony az a „más“ abban jelentkezik, hogy az a kutya-
bogasi tanító a hazát sokkal nagyobb érdemmel szolgálja, mint a
budapesti, midőn osztatlan népiskolájában évdik a nehéz munka
közepette, mint egy hős küzd az akadályokkal, néha háromszorta
több tanuló zaja támadja meg hallásának ép idegeit, mint a buda-
pestiekéit azért a keserves 300 frtéért, melynél a legutolsó fokozatu
államszolga többet kap, sőt még a budapesti lámpagyújtogatók is,
a közművelődés apostolainak ájulat os gy ö n y ö r ü s é g é r e,
valamint közoktatásunk dicsőséges megő r ö m ű n n e p e l t s é g é r e
(jubiláltságára). Pl. Gönczy-örömmünnepe.

Ha a falusi tanító másért nem, azért megérdemli a nagyobb
községek tanítóinak fizetésével leendő egyenlősítését, mert terhe
nagyobb, mint az osztott népiskolákban működőké, meg aztán az
a falusi zugokban való elszigeteltség is csak nem valami lelki épü-
lésre vezető dolog.

L. V. urnak eme hozzáillő és lipótmezei gondolatra valló, s
„förmedvény“-nek inkább alkalmas durva czélzatu pöffenetére: „de
hogy számártermészetü ember is van, azt tudjuk“, — azt jegyzem
meg: „Amilyen az ember, olyan a beszédje.“ Ezenkívül ilyen ter-
mészetüeknek tartom én még azokat, kik a szolgálai meghunyászko-
dás mocsarát gázolják, s kik oly lelkiszegények, hogy nem képesek
az emberi méltóság megértésének határáig fölemelkedni!

Elég silányság tehát egy oly laptól, mely a „válogatott“-akat
képviselné, ha oly faragatlan gorombasággal pöffeszkedik, a komoly
czáfolat helyett, mit Kutya bogas is szégyenlene magáénak tartani.

Ha „válogatott“ irányban ró meg engemet a „Nem illik!“
korlátai között, kalapot emelek előtte; így azonban nem kelti föl
bennem azon meggyőződést, hogy „válogatott“ helyről intenek a
helyes utra engemet. Többek között az előző 6. számban foglaltak
után még fölhozom és megértetem Lakits V. ural, hogy „válogatott-
ság“ alatt azt is értjük, mikor a „válogatottak“ lapjának szerkesz-
tője Lakits ur, nem rugja oly erősen oldalba a „Nem illik“-et, mit
oly állítólagos „válogatott“ helyen jobban kellene tudni, mint
egyebütt.

Még Páhoki Ferencz urnak, ki szóban forgó levelem a „Nép-
nevelők Lapja“ f. évi márcz. 31. kelt 13. számában ismertette,
ohajtának némi fölvilágosítást nyujtani.

Azt kérdezi P. F. ur: „tanító vagyok-e, vagy csak tanító-

barát. Tanítóbarát minden bizonynyal vagyok olyan mint ő! — lehet, hogy tanító is!

Páhoki Ferencz ur levelemet „förmedvény“-nek nevezi, melyben „kesergek.“

Itt élesen feltűnő fogalomzavart vélek fenforogni.

Az a levél vagy „förmedvény“ és én akkor nem „kesergek“, vagy „kesergek“ — és akkor nem „förmedvény.“

Az erősen énekelt esatadalt nem lehet egy időben lágy zsolozsmának is, meg amannak is nevezni, és megfordítva sem, mivel egyik a másikat kizárja. A kemény (dur) hangnem, nem lágy, és a lágy (moll) nem kemény. Vagy, vagy! — „Qui bene distinguit, bene docet.“ (A ki jól különböztet, az jól tanít.)

Különbömben másrészt elismerem Páhoki F. ur kielégítőleg „válogatott“ hangját; ezen sokkal jobban meglátszik a „válogatottság“, mint azon, kin jobban meg kellene látszania.

„Válogatottság“, ne hagyj el Lakits V. urat, a „Népn. Lapja“-nak szerkesztőjét!!!

Midőn a „Tanítóbarát“ mult havi füzetének 120. oldalán levő válaszomat, a „Népn. Lapja“ f. é. márcz. 31. kelt 13. számában a 21. oldalon foglaltakra nézve jelen válaszommal kiegészíteni kötelességemnek ismerem, megjegyzem, hogy azért nem történhetett ez meg egyszerre, mivel e kérdéses 13. szám teljes tartalma csak azután juthatott tudomásomra, midőn már előző hiányos válaszom elment, s mikor még sem e 13. szám, sem pedig a budapesti tanítók fizetésére vonatkozó szabályzat nem volt birtokomban; de e pótlást multhatlanul meg kellett tennem, nehogy egyesek főnhéjazása az éig burjánozzék föl!

Üdv és béke az olvasónak! 1888. julius hó 1.

Nyárasdy K. János.

Paedagogiai mozgalmak hazánkban.

Ezen cim alatt a Kalauz legutóbbi száma sajtóságos eszmenetü eikket közöl, a melyet érdekesnek tartunk lapunkban felvenni:

„Május hó 6-án ünnepelték Gönczy Pál államtitkár urnak 50 éves jubileumát. Ki ünnepelte? Szívében minden néptanító vele örült; ¹⁾ büszke volt reá, hogy a jó Isten annyira vitte dolgát annak, a ki néptanítóságon kezdte és államtitkárságig vitte. ²⁾ Hát Budapesten ki ünnepelte? Sokan, nagyon sokan rótták le iránta a

¹⁾ Nem tudjuk honnan értesült erről a Kalauz tudós szerkesztője, de mi ha többről nem is, 5000 néptanítóról írásban merünk jótállani, hogy nem örült szívében Gönczyvel! — Szerk.

²⁾ Bizony nem büszke arra egy néptanító sem, hogy ilyen ugorkafára felkapaszkodott név-mágnások, a kiket adójában fizet, jubileum-dáridókat esapnak, s bír valamikor megizlelték a magyar néptanító fekete kenyerét, épp ugy megfeledkeztek arról, mint a 24 ezer néptanítóról, a kiknek sorsán valamit segiteni eszük ágában sines. — Szerk.

tisztelet és kegyelet adóját, a társadalom majdnem minden rétege volt ott képviselve, s közöttük volt utolsó helyen a társadalom leg-szerényebb osztálya (értve azon az állás szerénységét³⁾ a néptanító-ság is. Nagyon csodálkoztunk rajta, hogy azon tisztelet és ragaszkodás után, mellyel a magyar néptanítói kar Gönczy Pál iránt viseltetik, ezen ünnepélyen éppen a néptanítók — a budapestiek is részben — de a vidékiek majdnem teljesen hiányoztak.⁴⁾ Kevés volt a vidéki polgári-iskolai tanár s éppen oly kevés a képzőintézeti is. A katolikusok távolmaradását nyomós ok, és amint e sorok írója is tapasztalta, indokolt gyanu okozta.⁵⁾ A mi a többiek távolmaradását illeti, annak oka kettőben rejlik; legalább nekem azt úgy magyarázták meg Budapesten. Az első ok az, hogy a rendezőség a budapesti tanítókat teljesen ignorálta⁶⁾ s csak midőn már körmére égett a dolog, szólított fel néhányat, hogy legyen segítségére a rendezésben. Ennek aztán az lett a következménye, hogy azon kevés vidéki tagot is, aki oda tévedt, senki sem fogadta, senki nekik semmit sem mutatott; arról meg, hogy a vidékiek valami paedagogiailag nevezetes dolgot, intézetet vagy gyűjteményt kalauzolás mellett megnézhesse- nek s tanulmányozhassanak — szó sem volt.⁷⁾ A szegények mint az elhagyatott nyáj lézengtek Budapest utcáin.⁸⁾ Aki a fővárosban ismerős volt, az még hagyján, de a kit balsorsa a Gönczy-jubileumra hozott fel először Budapestre, az igazán sajnálatra méltó teremtés volt.⁹⁾ Ha valami külföldi egyesület, bárminő kicsi legyen is az, jött volna Budapestre, azt halálig bankettozták volna; főispánok, grófok, bárók, méltóságos urak szolgál- tak volna mint ciceronék; megmutattak volna nekik mindent, tejbe vajba fűrösztötték volna; de Magyarország szerény vidéki nemzet- napszámosaival nem törődött senki. Bizony furcsa vendégszeretetet tapasztaltunk mi Budapesten; legalább megjegyezzük magunknak, tudni fogjuk a jövőben, hogy mit várhatunk! Egy másik ok, mely az ünnepélynek impozans voltából sokat levont, s a vidéki kartár- sak nagy részét otthon tartotta, egy budapesti híres intézet igazga- tójától származott,¹⁰⁾ aki gőzerővel dolgozott rajta, hogy a vidéki emberek otthon maradjanak, „Budapestre ne csődüljenek.“ S mily nagy agitációt fejtett ki ez ügyben! Levezetett, izengetett jobbra- balra; különösen volt tanítványainak, a kikről megtudta, hogy fel

³⁾ Talán szegénységét? — Sz.

⁴⁾ Csodálkozik a jó lélek! Mi egy cseppet se csodálkozunk! — Sz.

⁵⁾ Csakhogy valahára vesz észre már valamit! — Sz.

⁶⁾ Bezzeg nem ignorálta, mikor a gyűjtőiveket szétküldé! — Sz.

⁷⁾ Élénk fantázia! Budapestre csak a környékből rándultak fel néhányan, azok sem ünnepelni, csak azt bámulni, milyen az öröm nélkül való örömmü- nepségy! — Szerk.

⁸⁾ Szép hasonlat! Persze birkanyáj! A Kalauztól már megszoktuk az ilyen kifejezéseket! — Sz.

⁹⁾ Tökéletesen igaz, hogy ha volt olyan tanító, a ki csakugyan jubilálni ment, az sajnálatra méltó volt, de nemesak volt hanem most is az! — Sz.

¹⁰⁾ Gyertyánffyra erős vádak ezek. Magunk is vettük észre, hogy a néptanítóknak bárminemű összefövetelét akadályozai igyekeznek Budapesten, — az az anyagi kérdés ijesztő rémként magaslak fel a bűnösök szeméi előtt! — Sz.

szándékoznak rándulni, határozottan nem tanácsolta a feljövett. Ennek legfeljebb az lehetett az oka, hogy félt, nehogy a vidéki kartársak megragadva a kedvező alkalmat, összetaláljanak jönni s bizonyos officiosus lapnak nem tetsző dolgokról — vagy talán ő róla magáról is — találjanak tanácskozni. S ez sikerült is habár csak részben. A néptanítók és a polgári iskolák tanárai magukról életjelt nem adtak; csak a tanfelügyelők és a képzőintézeti tanárok tartottak tanácskozásokat.

A tanfelügyelők azt találják, hogy kevés a fizetésük.¹¹⁾

A képzőintézeti tanárok sokkal szerényebbek. Az ő óhajtásuk csak az, hogy valahol összejöhessenek s tanítóképzésünk annyi nyílt kérdését megbeszélhessék. Így véve fel a dolgot, nagyon óhajtandó, hogy az aug. 15-én Losonczon tartandó gyűlésen minél több katolikus tanférfit is vegyen részt. Szeretném kimondatni, hogy másról, mint paedagogiai dologról ezen gyűléseken ne tanácskozzanak; fizetés felemeléséről pedig — mint a boszorkányokról — szó se legyen.¹²⁾

MI UJSÁG ?

Tima-jubileum. Jun. 7-én ritka szép ünnep volt Devecserben: a környék legtiszteltebb és legszeretettebb néptanítójának, Tima Lajos főtanítónak 25 éves jubileumát tartották. Reggel 9 órakor tanítógyűléssel vette az ünnepély kezdetét. Itt Pados Lajos az egylet méltón tisztelt és szeretett elnöke üdvözölte az ünnepeltet pedagógiai munkásságának 25-ik évfordulóján. Utána Németh György diszeli tanító nyújtott át szép beszéd kíséretében egy diszkötésű művet, mit kartársai ajándékoznak. Steuer bíró, a város nevében, Gulden György az iskolaszék nevében tartottak beszédet. Végül a tanítványok üdvözölték mesterüket, ki mindezen beszédekre meghatóttan bár, de mégis talpraesetten válaszolt. Az ünnepélyt ezután diszebéddel folytatták a Lövészkertben, ahol 80-an vettek részt. Itt a sok toaszt közül érdekesen emelkedik ki Szelestey ügyvéd azon indítványa a város és környék intelligentiájához, hogy tegyék emlékezetessé e napot azzal, hogy lépjenek be a tanítóegyletbe mint pártoló tagok. Az indítvány eredménye az lett, hogy az egylet pénztára a rögtön lefizetett tagsági díjak által örvendetesen dúsabb lett. A szép ünnepély vig muzsikaszó mellett másnap reggel ért véget.

¹¹⁾ Persze minekünk nem szabad »ezt találni«! — Sz.

¹²⁾ Nem tudjuk hogy a tanítók fizetésének emeléséről is azt tartja-e Regéczy ur, hogy szó ne legyen róla mint a boszorkányokról. Részünkről nem igen bánnánk, ha azon kormányzó urak, a kiknek kezében ügyünk fekszik, a lelkiismeretükre kapnának néha egy kis boszorkány-nyomást. — Szerk.

Felelős szerkesztő: ZIEGLER GÉZA.

MULATTATÓ.

Gara Bencze magyar néptanító önéletrajza.

III.

Az ajtó kinyílt s a következő pillanatban olyan visitozást hallottam, hogy csakugy hasította a fülemet. Egy vén (oh ne gondolják, hogy elfelejtetem az illemt!) egy valóban vén asszony rohant meg mind a kettőnket, s engem különösen megkinzott esőkjaival. Eleinte káprázott a szemem, de aztán visszatért rendes látásom. Boresa néni arca úgy nézett ki, mintha megaszalták volna. Foga nem volt olyan nagy mint képzelém, de azért volt akkora, hogy a granariumunk lakatját szög helyett ráakaszthattam volna. Idres-bodros fejkötő volt a fején, a közepén egy igen nagy fehér folttal; hirteleniben nem is tudtam eltalálni, hogy csakugyan a folt volt-e a fejkötőre varrva, vagy a fejkötő a foltra. Azt is mindjárt észrevettem, hogy a jobb szemével nem oda néz, ahova a ballal. Megpróbáltam én is, hogy tudnék e egyszerre kétfelé nézni, de nem tudtam. Megnyugodtam abban, hogy én még nem vagyok öreg asszony.

Amint így elmélkedem, apám csak odahajlik a Boresa néni füléhez, s olyat ordít bele, hogy azonnal kanapéra roskadtam ijedtemben.

— Elhoztam a Bencét!

— Jól van édes lelkem — vigyorgott azzal az egy fogával Boresa néni, — hát hova fog járni a Bence?

— A benczésekhez.

— Mindjárt gondoltam lelkem, iszen már a neve is olyan.

Eliszonyodva vettem észre, hogy Boresa néni süket.

Félóraig beszéltek körülbelül az apámmal.

Ezen idő alatt én is csaknem megsiketültem.

Boresa néni ekkor kiment a konyhába ebédet csinálni.

Palacsintát sütött.

Mikor délben behozta a palacsintát, észrevettem, hogy az az egy foga hiányzik.

Apám ugyane pillanatban olyat roppantott a palacsintán, hogy a szeme is szikrázott tőle.

Ah!..... irtózat!..... a fog!..... benne volt a palacsintában!

* * *

Ott ültem az emeleti ablak előtt és az ablakdeszkára fektetve könyvemet tanultam:

amo, szeretek, amas, szeretsz, amat, szeret.

Mikor fölemeltem a szememet a könyvről, hogy ennek segítsége nélkül mondjam el a leczkét, önkénytelenül is az utcára esett tekintetem.

Az utcán egy meglepően szőke, kékruhás lányka haladt. Lehetett talán tíz éves.

En nem tudom micsoda kellemes érzés kuporodott a szívem tetejére, mikor megláttam őt. Ettem már czukrozott fahéjas kását, ettem malagaszőlőt, ittam likórt és narancsvizet s igen kellemes érzések fogtak el ekkor is, de ezek az érzések még sem voltak olyanok, mint midőn azt a szőke kis lányt megláttam.

Szerettem volna leugrani az emeletről, szerettem volna letérdelni eléje, és megimádni azt az angyalságot, ami az arcán fénylett, belecsókolni lelkemet szemének tengerébe, megsemmisülni, üdvözülni tekintetének bűvössége által.

A leány eltűnt. Leczkémet nem tudtam.

Az első szekunda még aznap ott gyászolt a nevem után.

Másnap már türelmetlenül vártam azt az időt, amelyben ő az iskolából szokott jönni.

Szívem duplán dobogott, szemeim villamos szikrákat löveltek, egész testemet áthatotta az a tegnapi édes, kínos érzés, mikor ismét megláttam.

Ugyane pillanatban egy dal hangzott fel az udvarról, valami cseléd énekelte:

»Szerelem, szerelem,

Átkozott gyötrelem.«

Homlokomra csaptam. Megértettem, hogy szerelmes vagyok.

Minthogy pedig már a legrégebb időktől fogva szokás a szerelmeseknek szerelmi levelet írni, én is azonnal tollhoz nyultam.

És irtam.

Tisztelt Nagysád!

Nagyon furesán hangzott ez, miért is újra kezdtem:

Tisztelt kicsiséd!

Ez sem tetszett. Másik papirosra kezdtem:

Tisztelt Angyal!

Ez már jól is hangzott, találó is volt. Folytattam tehát tovább:

Engem Bencének hívnak, a bencésekhez járok az első osztályba és szeretem magát.

Ha maga is szeretne engem, akkor elmehetnénk a paphoz és összekel-nénk, mint hajdan Romeo és Julia.

Én nem ismertem ugyan ezt a házaspárt, de az édes anyám sokszor mesélte a történetüket. (Folyt. köv.)

Gyermekvilág.

— No Károlyka ennek örülök, hogy te már iskolába jársz, hanem mondd meg nekem, mit csinálsz te mikor ott vagy?

— Várom a szolgálót, a ki haza szokott vezetni.

*

— Vendégségben van a kis Kari, odaszól hozzá a háziasz-szony:

— No Károlyka, akarsz talán még egy kis kenyeret?

— Köszönöm, kenyérral már jól vagyok lakva, de burslival még nem.

*

— No gyerek, ha jó bizonyítványt hozol haza az iskolából, akkor valami utazást teszünk.

— Olyat néni, mint a doktor bácsi: nászutazást.

*

Mama: — Irma te ma kiállhatatlanul rossz vagy, hát muszáj, hogy a te szavad legyen mindig az utolsó!

Irma: — De mama kérlek, hát honnan tudjam én azt, hogy te nem akarsz többet mondani?

*

Pistika igen hidegnek találja az eléje tett mosdóvizet, miért is így szól testvérkéjéhez:

— Marika kérlek, keresd elő a téli keztyümet!

*

— Kis fiam a nyelvedet nem illik anyádra nyújtani, mert majd azzal ver meg az Isten, hogy úgy marad.

— Ugy-e a nagypapának is azért olyan hosszú az orra, mert a mamájára nyujtotta?

*

A papa megcsókolja a mama homlokát.

— Papa, hogyan van az, hogy te a mamának mindig a homlokát csókolod, a szakácsnénak pedig a száját?

*

— Mama nyisd fel a szádat, hadd nézzek belé.

— Miért?

— Azt mondja a papa, hogy tele van a szád pletykával.

Aszondom Benedek jegyző ténsur szottyantásai.

szongya a feleségem: meguntam már ezt a sok lumpulásodat, — most válassz; vagy én vagy a bor! No mondok hát választok: Terka vagy quaterka. Tudod, mégis csak emellett maradok én.

*

Aszondom, hogy aki jó vizet talál az új lakásán, az ne igyék sört, hanem bort.

*

Aszondom, hogy a bölcs ember juliusban nem koresolázik, de a flaskót szivesen ereszti a jégre.

*

Aszondom, hogy az ember a jószívnek és a szükségnek sokszor egyetlen eszközzel kényszerül áldozni: ugyanazon zsebkendővel törli könnyeit és az orrát.

Országvilágra szóló kiáltvány.

Világ okos népe!

Császárok halnak, repetir puskák születnek, a hinduk egyik esutorafejü istenének nyári ruhát szabtak, a delegáció politikai badarságokon dolgozik, a kánikula meleget főz a levegőben, a pesti állatkertben aszalt szőlőt kívánnak a szerescsenek, Muszkaországban egy fóka plombiroztatta a zápfogát, Tisza Kálmán rekekei savanyuvizet iszik a „Három 8-as“-ban, a japáni polgármesterné új turnürt szabott, a németek hátulgombolást kezdenek viselni, a trafik szivar pocsék jelenség!

Mindebből az következik, hogy a csecsszopótól a százesztendősig, minden igazhitű magyar ember prenumeráljon a Garabonciás Diákra, mely örök változatlanságban változtatja a legfrissebb éleket, és legmulatságosabb alakokat!

Negyedévre egy frt!

Özvegyeknek, árváknak, káplánoknak és néptanítóknak tiz hatos!

Postautalvány czime:

Garabonciás Diák szerkesztőségének Győr, Belváros, Saruköz 5.

POSTA.

Somsich S. Ozd. Bármikor bármit. — szívesen közöljük. A szomorú eseményre nézve fogadja részvétünket, kicsi hija, hogy magunk is hasonló csapásban nem részesültünk. — **Szedeník F. Lakf.** Sort kerítünk rá! Üdv. — **F. Debreczen.** Nem tudjuk honnan vette ön a hirt, hogy a többi pedagógiai lapok példájára mi sem jelentetjük meg a nyári szünetben lapunkat. Igaz, hogy sokat megtakarítanánk vele, de olvasóink szenvednének rövidebbet, — tehát nem indulunk senki után sem. — **Sz. Gy. Védeny.** Az emlékezés nagyon szűk keretű. Még kétszer ennyit kérünk, akkor aztán közöljük. — **J. J. E. Lovász-Patona.** A télen ígért tanítási cikket nem lehetne most papírosra vetni? Köszönjük a szíves figyelmet. — megkaptuk! — **Kapocsy Gy.** Mennyire haladt? Vártuk hogy értesít! Üdv! — **M. K. Kerecsend.** A Tanítóbarát régen nélkülözi tolladat. Várunk! Üdv! — **Schütz A. Guar.** Utalványlapot minden számhoz szoktunk mellékelni, tehát azon t. olvasóink példányaihoz is, a kik már előfizettek és pedig azért, hogy azon kollegáinknak kikkel lapunkat megismertetik. — felajánlhassák. — **Jung F. Batina.** Jövő számunkban. — **Iskoláknak, kik hozzánk értesítőket küldöttek.** Jövő számunkban meg fogunk emlékezni róluk. — **R. M. Kolozsvár.** „Befolyáni“ „befolyás“ stb. rosszul használt kifejezés „A tanító befolyása a szülők vagyoni emelkedésére“, helyesen: „A tanító hatása“ stb. — **K. L.** Sajtópörtől csak akkor volna okunk tartani, ha nem beszélénk igazat. Azt elgondolhatja ön, hogy régen belénk akadtak volna, ha valami olyan szó kerül ki tollunk alól, a mi nem-igaznak bizonyul. Másik kérdését illetőleg a Sajtótörvény 1-ső §-ára hivatkozunk. S ha mégis olyan zsarnokság uralkodnék nálunk, rendes zárt levélben küldenénk előfizetőinknek lapunkat. — **Azon t. olvasóinkat,** kik ezidáig előfizetésüket nem rendezték nálunk, tisztelettel kérjük, hogy ezt mielőbb tegyék, mert a tolatkodásnak esetleges vádját is kiharjuk kerülni, minélfogva már lapunk jövő számát címükre nem küldjük. Szíves rendezést kérünk tehát. — **A többi levéltre jövő számunkban felelünk.**

Megjelent és a „Garabonciás Diák“ kiadóhivatalában kapható

CYPRIÁN

érzékeny szerelmi történet, mely kezdődik gerlebúgással és végződik pisztolypuffogással. Egy 28 éves árva és egy 30 esztendőös özvegy szűznek szerelmi érzelemrotyogtatásai, a palacsintává lapult holdvilág melancholikus ásitozásai mellett.

Irta

G Á R D O N Y I G É Z A .

Ára postán küldve **25 kr.**

Ezen szerelmi történet a Gárdonyi által kiadott „Száz novella“ II-ik kötetéből külön lenyomat. A tiz kötetből álló „Száz novella“ előfizetési ára 2 frt.

